

Мездра

Общински вестник XXI век

www.mezdra.bg

http://www.facebook.com/mezdraXXIvek

Мездра, сряда, 23 януари - 6 февруари 2013 г.

Бр. 2 (299), Година XI, Цена 0.30 лв.

Социална интеграция на деца и младежи с увреждания

ТЕРАПЕВТИЧНА РАБОТИЛНИЦА ОТВОРИ ВРАТИ В МЕЗДРА

Мирослав ГЕТОВ

С официална церемония, състояла се на 22 януари, успешно приключи изпълнението на проекта "Създаване на терапевтична работилница за деца и младежи с увреждания" в гр. Мездра, който беше реализиран с безвъзмездна финансова помощ от японското правителство. Благодарение на него към Дома за деца и младежи с умствена изостаналост "Вяра, Надежда и Любов" бяха изградени и оборудвани четири ателиета: по готварство, шивачество, приложни дейности и грънчарство.

Целта е децата и младежите с увреждания от града и общината да придобият полез-

ни умения и трудови навици, които ще ги направят самостоятелни и ще съдействат за тяхната социална интеграция в обществото.

Лентата на новата придобивка прерязаха посланикът на Япония у нас Н. Пр. Такаши Коидзуми, зам.-министърът на икономиката, енергетиката и туризма Иво Маринов и кметът на Община Мездра Иван Аспарухов.

"Надявам се, че посредством обучението в терапевтичната работилница децата и младежите с увреждания ще придобият умения, които ще ги направят икономически самостоятелни", заяви при откриването посланик Коидзуми. "Тук бих искал да споделя, че сред-

ствата за помощта са отделени от парите на японския данъкоплатец. Надявам се терапевтичната работилница да се използва ефективно напред и вие дълги години да пазите спомена за оказаното съдействие".



Кметът Иван Аспарухов благодари на японското правителство за предоставената безвъзмездна

администриране на проекта. "Каквото и да направим за децата и младежите с увреждания, винаги ще е малко", подчерта Аспарухов и допълни, че този проект е плод на дългогодишните усилия на общинското ръководство за подобряване жизнения стандарт и социализация на хората със специални нужди.

помощ, както и на министерството на икономиката за доброто

Мисъл на броя:

"Азъ обичамъ своето Отечество!..."

предсмъртните думи на Мара БУНЕВА (1902 - 1928)

В този смисъл той е естествено продължение на вече реализираните проекти за преходното и защитеното жилище към дома и изключително важна стъпка към изпълнението на проекта за деинституционализация на социалното заведение чрез изграждането на два Центъра за настаняване от семеен тип и на две Защитени жилища.

"Искам да Ви уверя, казва в заключение Аспарухов, че всяка една йена по този проект е отишла по предназначение и Вие можете да гарантирате за това пред японския данъкоплатец".

Бюджетът на проекта е приблизително 125 хил. лв. От тях: финансовата подкрепа от "Страната на изгряващото слънце" е около 113 хил. лв., а останалите 20-на хил. лв. са собствен принос на Община Мездра.

Възпоменание

СТОТИЦИ ПОЧЕТОХА МАРА БУНЕВА

Часове по-късно родоотстъпници отново обругаха паметната плоча на революционерката

Скопие. Наг 300 патриоти от България и Македония се събраха на 13 януари в центъра на Скопие, за да отбележат заедно 85-годишнината от гибелта на българската революционерка и активистка на ВМРО Мара Бунева (1902-1928). На този ден през 1928 г. 25-годишната по онова време тетовка прострелва смъртоносно на една от крайвардарските улици сръбският прокурор и отявлява българомразец Велимир Прелич, след което се самоубива. По традиция паметта на "македонската Шарлота Корде" беше почетена с панихидата в църквата "Св. Димитър", където за непреходното значение на нейното дело говори лидерът на ВМРО - БНД Красимир Каракачанов.

След това - при засилено полицейско присъствие - шествието се отправи към лобното място на Бунева на десния бряг на Вардар, на



Кея при стария мост над реката. Организатор на възпоменателната проява, която за разлика от предишни години премина без провокации и инциденти, бе Българският културен клуб - Скопие (БККС), чийто председател Лазар Младенов произнесе пламенно слово за националната героиня.

Сред дошлите да почетат паметта на Мара Бунева бяха родолюбиви българи от Скопие, Велес, Прилеп,

Струмица, Босилеград и от цяла България. Тук бяха върлите поборници за съхраняването на българщината във Вардарска Македония: велешкият "Крале Марко" Драги Каров, 73-годишният полусляп мъченик за Майка България Илия Гарбев, преминал през ада на сръбските концлагери, и изявеният борец за правата и свободите на българите в Западните покрайнини Димитър Треперски.

Продължава на 3 стр.

КОГАТО СЕ НАЛИВАХА ОСНОВИТЕ НА ХРАМА



Догодина се навършват 85 години от построяването на величествената сграда на ОУ "Христо Ботев" - Мездра. Тя е съградена през периода 1925 - 1929 г. по проект на арх. Стамов и Конявски със средства, дарени предимно от крупния индустриалец Иван Балабанов (1887 - 1970).

Своята лепта за въздигането на този Храм на просветата дават и мнозина други родолюбиви българи, между които Христо Георгиев, братя Калеви, Пешо Митов, Цеко Минински, Минко Цветков, Иван Тошев, Велчо Николов, Йордан Кръстев, Иван Мишев, Петър Белев и др.

Училището отваря врати през учебната 1928/29 година (всичко още недовършено напълно) под името Народна прогимназия "Тодорь Балабановъ". Тази снимка е от полагането на основния камък на двуетажната учебна сграда - паметно събитие в обществения живот на железничарското селище, станало на 23 август (неделя) 1925 г. Направена е от Фото "Диана" Лазаровъ и Наковъ, Враца.

Демографски тенденции

СТОПИХМЕ СЕ С ОЩЕ 300 ДУШИ

С 316 човека се е "стопило" населението на община Мездра през 2012 г., показва справката от "Гражданско състояние". За гр. Мездра намалението е със 131 души. В момента общината има 22 952 жители с постоянен адрес в нея, а гр. Мездра - 12 769.

Отрицателният прираст на общината като цяло само за последните три години е - 890 души, докато за града той е - 430.

Негативните демографски тенденции не са подминали и селата. От началото на 2010 г. досега населението на

най-голямото село - Зверино, е намаляло с 69 човека, Лик - с 46, Типченица - с 40, Игнатица - с 41, Царевец - с 32, Оселна - с 25, Моравица - с 24, Горна Бешовица и Люти дол - с по 21, Руска бела - с 20.

Единствените две населени места с положителен прираст през последните три години са Долна Кремена (+18 души) и Крапец (+7).

Новородените през 2012 г. са 150. За сравнение: през 2010 г. те са били 197. В 10 от 27-те села през м. г. не е проплакано нито едно бебе. Освен в Мездра -

81, най-много деца са се родили в Брусен и Зверино - по 9, Крапец - 8, Богенец и Елисейна - по 7. За отрицателния естествен прираст допринася и значително по-големият брой на починалите - 406, 154 от които в града.

Запазва се и отрицателният механичен прираст: през 2012 г. 262-ма човека от цялата община са отишли да живеят на друго място, докато придобили са с 60 по-малко. За гр. Мездра съотношението е 128:70. Любопитно е, че в близо половината села се наблюдава обрат-



ната тенденция - заселниците са повече от напусналите.

Най-многолюдното село продължава да е Зверино с 1784 постоянни жители. Следват: Моравица - 770, Игнатица - 615, Богенец - 606, Долна Кремена - 506, Оселна - 467, Горна Кремена - 437, Брусен - 425 и Типченица - 378. На обратния полюс са Цаконица - с 60, Кален - 76, Ослен Криводол - 86 и Зли дол - 98 души.

Мездренска духовна околия

УТВЪРДИХА НОВИТЕ ЦЪРКОВНИ НАСТОЯТЕЛСТВА

Врачанският Епархийски съвет под председателството на Н. В. Пр. Митрополит Калиник утвърди новоизбраните Църковни настоятелства и Проверителни комисии при 17-те православни храмове в Мездренската духовна околия. Те бяха избрани с тайно гласоподаване и с обикновено мнозинство на проведените на 11.XI.2012 г. избори за нови настоятелства и комисии.

В Църковното настоятелство при храм "Св. Георги" - Мездра влязоха Владислав Данков, Валентин Вълчев, Нина Данколова, Иван Георгиев, Иван Аспарухов и Тони Йорданов, а в Проверителната комисия - Светлана Мицева, арх. Анета Гергова и Елена Нанова. Председател на Настоятелството по право е енорийският свещеник прот. Данаил Цинцарски.

Ето съставът на Настоятелствата при останалите действащи храмове: храм "Св. Димитър" - Зверино: Николица Иванова, Еписвета Стоянова, Иванка Стоянова, Пламен Кръстев и Надежда Митова, председател - свещ. Антон Петков; храм "Рождество Богородично" - Люти дол: Никола Милков, Йордан Лацов,

Стоян Радулов и Светозар Драганов, председател - свещ. Васил Николов; храм "Св. Димитър" - Типченица: Иван Георгиев, Васил Кирилов, Лилия Иванова и Йорданка Маринова, председател - свещ. Васил Николов; храм "Св. Димитър" - Царевец: Боян Григоров, Милчо Динков, Асен Петров и Борислав Гърков, председател - прот. Данаил Цинцарски; храм "Св. Георги" - Старо село: Илия Йолов, Илиана Петкова, Начо Цо-



лов и Васил Фичев, председател - прот. Данаил Цинцарски; храм "Св. Николай" - Моравица: Петя Цанова, Милка Атанасова, Анелия Василева и

Кожо Жилковски, председател - прот. Данаил Цинцарски; храм "Св. арх. Михаил" - Руска бела: Никола Иванов, Цветана Христова, Младен Младенов и Георги Иванов, председател - прот. Данаил Цинцар-

лошева и Христина Тошева, председател - прот. Данаил Цинцарски; храм "Св. Димитър" - Богенец: Емил Иванчев, Милчо Алипиев, Цветалин Цветков и Красимир Иванов, председател - ик. Георги Няголов; храм "Св. арх. Михаил" - Върбешница: Магдалина Динкова, Румен Тодоров, Динко Динков и Виктория Младенова, председател - прот. Владислав Цветанов; храм "Св. Дух" - Оселна: Росен Николов, Мило Йорданов, Роза Кръстанова и Славчо Ангелов, председател - свещ. Красимир Стефанов; храм "Св. Димитър" - Горна Бешовица: Антоанета Дешкова, Марияна Делова, Иванчо Велчев и Палом Христова, председател - ик. Димитър Митев; храм "Св. св. Кирил и Методий" - Долна Кремена: Румен Серафимов, Анюта Манювска, Илинка Стефанова и Виолета Пенкова, председател - прот. Данаил Цинцарски; храм "Св. Атанасий" - Лик: Ангел Илиев, Димитра Каменова, Гена Кръстева и Горан Цветков, председател - ик. Георги Няголов.

Новоизбраните Църковни настоятелства и проверителни комисии са с 4-годишен мандат, до есента на 2017 г.

Офисът за Военен отчет при Община Мездра

СЪОБЩАВА

че е обявен конкурс за 1199 длъжности за резервисти за кандидатстване в доброволния резерв на СВ, ВВС и ВМС, който ще се проведе през април 2013 г. Документи се приемат до 28 март (вкл.) във Военно окръжие - Враца. Информация за условията за кандидатстване и документи се получават в Офиса за военен отчет при Община Мездра, стая №308 или във Военно окръжие - Враца. За контакти: тел. 0910/ 5 57 18, 9 23 56, 0888 218 242 или 092/ 62 40 44, вътр. 256 - Сергей Исаев.



Позиция

ВЛАСТТА НИ ЧУВА НА 27 ЯНУАРИ

За пръв път в най-новата, демократична история на България мнението на реговия българин ще тежи наравно с това на политиците, на управляващите. Това се случва благодарение и



по инициатива на БСП, която събра над 500 хил. подписа на граждани, които подкрепят идеята за национален референдум - провеждане на референдум - по въпроса да се развие ли атомната енергетика в България чрез проекта "Белене". Въпреки желанието на подписалите се над половин милион българи, впоследствие мнозинството в парламента промени Въпроса и го формулира така: "Да се развие ли ядрената енергетика в Република България чрез изграждане на нова ядрена електроцентрала?". Именно на този въпрос трябва да отговорим с "ДА" или "НЕ" на 27 януари (неделя) 2013 г.

За да е валиден референдумът, в него трябва да участват поне толкова избиратели, колкото са гласували на последните парламентарни избори, когато активността беше над 60%. Дали ще постигнем такава активност, зависи от всички нас, защото за пръв път имаме реалната възможност "гласът" ни да има значение, да бъде чул.

Цената на електроенергията прогресивно нараства, а доходите ни... Всеки сам може да прецени. Поскъпването на тока напоследък до голяма степен се дължи на високите цени на т.нар. зелена енергия. И въпреки че всяка развита държава се стреми към по-висок процент производство на енергия от възобновяеми източници, в момента най-евтината ел. енергия се произвежда от ядрените централи. Не само у нас, но и по целия свят.

Ето защо на 27 януари трябва да бъдем отговорни към себе си и към бъдещето на нашите деца като подкрепим развитието на ядрената енергетика на модерна България. Аз съм отговорен и моят глас е важен!

Мирослав ПАВЛОВ

ОБЩИНА МЕЗДРА

обявява

провеждането на публичен търг с явно наддаване за продажба на общински имот бивш Дом за деца с душевни недъзи - с. Кален, включващ: земя 1800 кв.м, основна триетажна масивна сграда и подобрения в парцел I, пл. №54 в кв. 5 по плана на с. Кален.

Търгът ще се проведе на 5 февруари 2013 г. от 10.30 ч. в Община Мездра, стая №201. Втора дата - 12 февруари 2013 г.

Срок за подаване на документите за участие - до 15.00 ч. на деня, предхождащ провеждането на търга, в стая №104-А на Общината. Информация за търга и документи за участие се получават в Община Мездра, стая №104-А, тел. 0910/ 9 20 16, вътр. 112.

провеждането на публичен търг с явно наддаване за продажба на общински имоти - две незастроени жилищни парцели: УПИ IV от 740 кв.м и УПИ XIII от 7450 кв.м в кв. 1 по плана на с. Брусен.

Търгът ще се проведе на 5 февруари 2013 г. от 11.00 ч. в Община Мездра, стая №201. Втора дата - 12 февруари 2013 г.

Срок за подаване на документите за участие - до 15.00 ч. на деня, предхождащ провеждането на търга, в стая №104-А на Общината. Информация за търга и документи за участие се получават в Община Мездра, стая №104-А, тел. 0910/ 9 20 16, вътр. 112.

ПРОДАВАМ

КЪЩА

в центъра на с. ДЪРМАНЦИ 750 кв. м, с двор, градина и стопански постройки За контакти: 0878 45 87 78 и 0910/ 939 33 (вечер)



ОБУЧЕНИЕТО В МУЛТИКУЛТУРНА СРЕДА

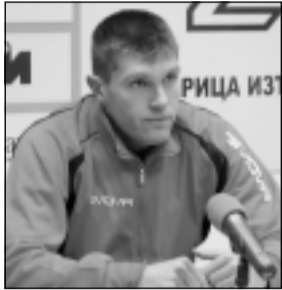
Наскоро във Вършец се проведе обучение на учители от ОДЗ №2 - Мездра и от базовите детски градини в Дърманци и Люти брод по проекта "Една приятелска ръка вземи", изпълняван от учебното заведение. Програмата на двудневното обучение включваше два модула за създаване на положителни нагласи за взаимно разбиране, приемане и уважение и за формиране на умения за общуване и сътрудничество в мултикултурното общество.

В първия модул Димитър Димитров от Институт "Отворено общество" запозна педагозите с основни методически и личностни проблеми при ежедневната работа в мултикултурна среда. Литературата, предоставена на участниците, даде възможност за ползотворна дискусия върху практически ситуации с деца от ромски произход. Вторият модул предизвика интерес с решаването на казуси, инциденти и участие в ролеви игри.

Атанаска ХРИСТОВА

Зимна подготовка - трансфери

ФУТБОЛИСТ ОТ "А" ГРУПА ПОДСИЛВА ЛОКО (МЕЗДРА)



Бивш играч на столичните "железничари" е най-новото попълнение на лигера в Северозападната зона

Освен дефанзивния полузащитник, треньорският щаб възнамерява да привлече още две нови попълнения:

уточнени датите на четири проверки: на 13 февруари с втородивизионния Видима - Раковски (Севлиево), на 16 и 20 февруари при разменено



Юлиан Петков (13) в акция

Опитен футболист със сериозен стаж в "А" и "Б" група ще посили едноличния лидер в есенното класиране в Северозападната "В" АФГ Локомотив (Мездра), информира в аванс играещият старши треньор на отбора Иван Редовски.

Това е 33-годишният опорен халф Юлиан Петков, който е бивш състезател на Левски, Спартак (Плевен), Локомотив (София), Калиakra (Каварна) и Академик (Сф). Той има над 250 мача в професионалния футбол, шампион е и носител на Купата на България със "сините" през 1999/2000, за последно е обличал екипа на столичните "желез-

централен бранител и нападател. На този етап няма напуснали или освободени играчи от досегашния състав.

Зимната подготовка на Локо (Мз) ще стартира на 28 януари и ще протече изцяло при домашни условия. Планирано са минимум 8 контролни срещи. Засега са

гостували с Чавдар (Етрополе) и на 22 февруари като гост със Славия. Останалите спаринг-партньори ще бъдат отбори от региона.

Първенството в Северозападната зона ще бъде подновено на 17 март, уточниха от Зоналният съвет на БФС - Велико Търново.

АНТонио ВУТОВ - ОТКРИТИЕ НА ГОДИНАТА

Младият полузащитник на Левски **Антонио Вутов**, който е продукт на детско-юношеската школа на Локомотив (Мездра), бе отличен с престижното отличие "Открытие на годината". Това стана по време на церемонията по награждаването на най-добрите футболисти в България за 2012 г. 16-годишният офанзивен халф спечели приза в конкуренцията на други четирима таланти, номинирани в тази категория: Антон Карачанков (ЦСКА), Георги Китанов (Черно море), Героги Миланов (Литекс) и Тодор Негелев (Ботев Пловдив).

През пролетта на м. г. Антонио направи своя дебют в "А" група. На 8 април той влезе в игра в столичното дерби с Локо (София) и стана най-младият футболист, обличал синята фланелка в групата на "майсторите": 15 години, 10 месеца и 2 дни.

Така възпитаникът на треньора Валентин Пешунов

добри "брадясалия" рекорд на легендарния нападател Георги Соколов от 1958 г. и вече има запазено място в клубната история на 26-кратните шампиони на страната.

През есенния полусезон Антонио вкара своя първи гол за Левски в официален мач. На 28 ноември той отбеляза четвъртото попадение при домакинската победа на "сините" срещу Етър (Велико Търново) със 7:1. Внимание към неговите изяви проявиха официалният сайт на ФИФА.

Междувременно се утвърди като капитан на юношеския национален отбор до 17 г., който се класира за елитния кръг квалификации на Европейското първен-



тво след успех над представителния тим на световната сила №1 във футбола - Испания.

Напълно заслужено наскоро Антонио намери място и в десетката на най-добрите млади спортисти на България за 2012 г. В традиционната анкета, организирана от сайта за детско-юношески спорт [Viasport.bg](http://viasport.bg) Спортните журналисти му отредиха четвърта позиция в Топ 10. Сред номинираните в тази класация беше и мездренският лекоатлет Митко Ценов.

СТОТИЦИ ПОЧЕТОХА...



От 1 стр.

Специално за възпомението пристигнаха три автобуса с привърженици на ВМРО и един на партия "Атака". Сред тях бяха и активисти на "войводите" от Мездра и Враца.

За пореден път на лобното място на Мара Бунева беше поставена паметна плоча, тъй като миналата зима старата беше унищожена от злосторници. Букети с цветя на признателност поднесоха Ясмينا Филковска от името на БКСС, Крaсимир Каракачанов от страна на ВМРО и Желязко Радуков - трети секретар на българското посолство в Скопие.

За съжаление, още същата нощ паметната плоча (седмата от 2002 г. насам!) отново беше счупена и осквернена, а цветята стъпкани с крака от неизвестни "антички македонци"-родоотстъпници.

Въпреки че бяха официално поканени, честването не уважиха лич-



но или чрез свои представители и президентите на Република България и на БЮР Македония, премиерите на двете страни, народни представители и евродепутати.

Така надеждите на организаторите, че промята ще се окаже една от първите стъпки към

където настоятелно се препоръчват съвместни чествания на исторически събития, представляващи част от общата



практическо реализиране на Резолюцията на Европейския парламент относно прогреса на БЮРМ,

история със съседните страни, се оказаха различни.

Мирослав ГЕТОВ

ТУРНИР ПО ТЕНИС НА МАСА И БИЛЯРД

В навечерието на Нова година ПП "ГЕРБ" - Мездра организира коледен турнир по тенис на маса и билиард. В атрактивната надпревара, състояла се в Dance Club "Royal", се включиха 16 младежи.



Победител в турнира по тенис на маса, който се проведе по системата на директните елиминации, стана Данчо Христов.

Втори се нареди Веселин Вълков, а трети Ивайло Василев. Призьорите получиха медали и грамоти, а шампионът - и плакет. Главен

съдия беше професионалният тенисист Христо Иванов.

В турнира по билиард, който се игра по системата на двойната елиминация, най-добър се оказа Марин Димитров. Негови подгласници станаха Ценко Наков и Цветослав Тончев.

Всички участници получиха грамоти за участие + медали за призьорите и плакет за победителя, осигурени от организаторите.

В следващите дни рожденици са:

Иван Минеv - учител и краевед, на 24 януари, 82 г.

Росица Сергеева - н-к отгел „Общинска собственост и техническо обслужване“ в Община Мездра, на 27 януари

Цветан Марковски - читалищен деец и хореограф, на 31 януари, 75 г.

Цветко Лалов - ръководител на "ОЗК" - Враца, на 31 януари, 61 г.

Цветан Бончев - бивш футболист,

треньор и учител, на 1 февруари, 76 г.

г-р Антоанета Станкова - на 1 февруари

Йоло Николов - треньор и състезател в СК "Атлет", на 4 февруари, 29 г.

Думите отлитат, написаното остава

ОБЩЕСТВЕНА РЕДКОЛЕГИЯ: Валентин Вълчев, Владимир Джаферски, г-р Герго Цонков, Ива Милчева, Маргарита Стефанова, Павлина Русева, Рени Нинова, Светла Дамяновска, Тодорка Василева
Художник-фотограф: Евгени Кучков

РЕДАКТОР: Мирослав Гетов 0885 695 506

ПОЧЕТЕН РЕДАКТОР: Кирил Раговенски

Всеки автор носи отговорност за публикациите си.

Ръкописи не се връщат. Хонорари не се изплащат. Броят е приключен редакционно в 11.00 часа на 23 януари.

Предпечатна подготовка: Теодора Тошева и Валерия Димитрова
Печат: „Алекс Принт“ ЕООД - Враца

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА:

Мездра, ул. „Хр. Ботев“ 27, ет. 4, Радиоцентър
e-mail: mezdra21vek@abv.bg



Издава

Община Мездра и спомоществатели

НОКТЮРНО

Умираме към края на седмицата.
В неделя Господ си почива!
Понеделник: звъни часовникът -
стъписан! - КОЙ и за КОГО
го е курдисал.
Юли ПУХАЛСКИ

Изложба-графика

ХАРМОНИЯ НА
ФОРМИТЕ И ЦВЕТОВЕТЕ

Ивелина Василева е деветокласничка в Природо-математическата гимназия във Враца. Освен удоволствието от досега с точните науки, една друга нейна страст буди любопитство: увлечението ѝ по изобразителното изкуство. **Ивелина** вече ни е правила съпричастни с фантазиите и уменията си - преди около 2 години, когато подреди първата си самостоятелна изложба.

И макар че оттогава не е минало много време, настоящата експозиция прави впечатление с още по-голямата точност и детайлност на работите ѝ, разширения творчески хоризонт и сполучливото "оживяване" на образите, които тя пресъздава върху листа. Портретуването на реални личности или на приказни герои и създаването, предаването на психологически състояния, разчитащи се в погледите и мимиките на рисуваните образи, е нещо доста трудно и достойно за отбелязване като постижение.



Прецизната завършеност на работите и уважението към подробностите също издават не само амбициозен, но и отговорен автор. Автор, който дава заявка за още по-интересно бъдещо развитие и не на последно място: трудолюбив автор, който не само се носи на крилете на вдъхновението, но и съвестно доработва започнатото.

Обикновено образите върху листа нямат нужда от обяснение - те сами говорят за себе си. Радващо е, че в малкия ни град от време-навреме се появяват млади таланти, свенливо излагайки творбите си и надявайки се на одобрението на публиката. **Ивелина** е сред тях и аз я поздравявам с тази втора самостоятелна изложба, като ѝ пожелавам наред със строгата хармония на числата в математиката, която е избрала за свое бъдеще, и занаят да отдели време за общуване с хармонията на формите и цветовете.

Светла ДАМЯНОВСКА

Деца на Мездра



АДЕЛИНА - 7 години

100 години от Балканската епопея 1912 - 1913 г.

ВОЙНИТЕ В СПОМЕНИТЕ НА СТОЛЕТНИЦИ

Цветана ЕВГЕНИЕВА

Всеки столетник има свое житие, своя история, белязала един глъбековен живот. В разговорите си с тези хора, особено с мъжете, забелязах, че най-силните им спомени са от войните. За тях разказвах с болка и страдание, но и с някаква гордост. "Войната е мъка, лоша и мръсна работа, проклета е! Пет войни съм прекарал. За първата бях дете. За последната, Отчествената - стар човек. Ама и трите, дето съм воювал седем години, стигат", каза гядо **Цеко Божурски** от с. Търнава.

С раждането си човек получава живота си в заем, един миг между две вечности. Би му се искало да живее дълго, да остави повече дела след себе си. Но избухва войната и към фронта тръгват мъже, неизживели още своята младост или оставили жена и невръстни деца. Много от тях не се връщат. Те полагат своя живот пред олтара на Отчеството, в името на Родината, на националната победа. Друг е въпросът дали този патриотизъм е бил оправдан, дали не са били жертва на великомилитаристични и териториални амбиции.

"Взеха ме редовна служба. Служих в 35-и Врачански полк, спомня си гядо **Мино Тошев**. След мобилизацията, когато се обяви Балканската, тръгнахме за Видин. Направихме понтонен мост и преминахме Сърбия крачка по крачка, навсякъде я преодихме. После участвах в обсадата на Одрин. На 13 март (ст. ст.) тринайсетта година го превзехме, като днес си го спомням. Бяха се смело българските войници. Сички беха като наелектризирани против турците, омръзнало им бе робството. Там ме раниха в левата плешка. И сега си нося куршума, наболва ме понекога. Ще ти кажа как загина кап. Андреев, дето кръстна селото на неговото име. Той командваше артилерия. Трийсет куршума се забиха в него, както беше на раклата на оръдието. Геройски загина. В осемнайста ме взеха в плен, на 3 октомври беше, в Македония. Получихме заповед: който се намира вдесно от Вардара да сложи оръжието и да си отива за България. Сложихме ний оръжието, ама вместо към България, ни поведоа на юг, към Битоля. Там изкарах две години. За деветте години, докато съм си доаждал колкото за отпуска. И след всяко идване се раждаше по едно дете - четири имам. Такива беа времената..."

Девет години от живота на **гядо Мино** минават в окопите, в сражения, в лазарети и в плен. Преситил се е на смърт, борил се е с нея. Един ограбен здравословно и психически, отчаян, пребит, сломен човек се завръща в родното си село **Игнатица**. Върви и не му се иска да стигне. Има родители, жена, деца - те го теглят, а не иска да ги види. Какво може да им даде, за какво им е осакатения му живот! Как ще прекрачи прага на този дом! И все пак влиза - окъсан, мръсен, вонящ. Децата писват, бягат да се скрият. А Пена - само за миг се стъпква и се хвърля към него с радостен вик: "Миньо, две години от тебе никаква вест. Няма да се върне, думат ми. Ама аз си знаех, че ша се върнеш, сърцето ми го казваше."

"Пооправих се малко, додох на себе си, захранах се със скотовъдство и земеделие, продължи житейския си разказ **гядо Мино**. Трудно беше, ама нема как, без труд не може да се изкара прехраната. Обичах да се сбирам с другарите, за войната да си правим разговорка. И долгерин съм бил, и майстор-резбар. По сички села наоколо съм правил къщи, се ми е изписано името."

Въпреки страданията, **гядо Мино** посрещна стогодишнината си здрав и с добър дух. Такъв го намерих в къщата му в началото на 1986 г. Висок, слаб, изправен, със сламена шапка на главата. За да ме увери, че е на сто години, показа паспорта си. Но се завайка: "Непорядъчен живот е веке, щом не може нищо да произведа, да направи, ама сама душа не излиза. Иначе огъ с кравата, сливи бера, круши, през зимата стоката раня, и това си е. Имам 16 внуци, 29 правнуци и 7 праправнуци - да са живи и здрави."

Цяла една махала в Търнава е заселена от **Божурците**. Голямата и уважавана фамилия живее в сговор и единство. 7 деца, 11 внуци, 16 правнуци и 5 праправнуци са израсли от този силен корен. Патриархът, главата на това дружно семейство е гядо **Цеко Божурски**. Когато се срещнах с него в началото на 1986 г., той беше на 104 години. Всички в селото го тачат не само заради възрастта, но и заради благия му характер и нрав, за това, че не връща човек, дошъл за помощ, и както едно време все още разяснява политиката.

"На пет години съм бил кога се освободихме от турците. Татко, лека му пръст, ми е казвал, че кога руснаците са стигнали Дунава, турците у село запрегнали колите, натоварили децо имали и започнали да бегат на юг, щото Московеца немало да им прости робията. По туй време търнавчани били 20-30 къщи. Тогиа, откак избегали турците, откъде Балкана, от Драшан, Кален и други села, надошли пришълци и заели турските къщи. Който преспел на окъсан, мръсен, вонящ. Децата писват, бягат да се скрият. А Пена - само за миг се стъпква и се хвърля към него с радостен вик: "Миньо, две години от тебе никаква вест. Няма да се върне, думат ми. Ама аз си знаех, че ша се върнеш, сърцето ми го казваше."

Въпреки страданията, **гядо Мино** посрещна стогодишнината си здрав и с добър дух. Такъв го намерих в къщата му в началото на 1986 г. Висок, слаб, изправен, със сламена шапка на главата. За да ме увери, че е на сто години, показа паспорта си. Но се завайка: "Непорядъчен живот е веке, щом не може нищо да произведа, да направи, ама сама душа не излиза. Иначе огъ с кравата, сливи бера, круши, през зимата стоката раня, и това си е. Имам 16 внуци, 29 правнуци и 7 праправнуци - да са живи и здрави."

Цяла една махала в Търнава е заселена от **Божурците**. Голямата и уважавана фамилия живее в сговор и единство. 7 деца, 11 внуци, 16 правнуци и 5 праправнуци са израсли от този силен корен. Патриархът, главата на това дружно семейство е гядо **Цеко Божурски**. Когато се срещнах с него в началото на 1986 г., той беше на 104 години. Всички в селото го тачат не само заради възрастта, но и заради благия му характер и нрав, за това, че не връща човек, дошъл за помощ, и както едно време все още разяснява политиката.

"На пет години съм бил кога се освободихме от турците. Татко, лека му пръст, ми е казвал, че кога руснаците са стигнали Дунава, турците у село запрегнали колите, натоварили децо имали и започнали да бегат на юг, щото Московеца немало да им прости робията. По туй време търнавчани били 20-30 къщи. Тогиа, откак избегали турците, откъде Балкана, от Драшан, Кален и други села, надошли пришълци и заели турските къщи. Който преспел на окъсан, мръсен, вонящ. Децата писват, бягат да се скрият. А Пена - само за миг се стъпква и се хвърля към него с радостен вик: "Миньо, две години от тебе никаква вест. Няма да се върне, думат ми. Ама аз си знаех, че ша се върнеш, сърцето ми го казваше."

"Пооправих се малко, додох на себе си, захранах се със скотовъдство и земеделие, продължи житейския си разказ **гядо Мино**. Трудно беше, ама нема как, без труд не може да се изкара прехраната. Обичах да се сбирам с другарите, за войната да си правим разговорка. И долгерин съм бил, и майстор-резбар. По сички села наоколо съм правил къщи, се ми е изписано името."

ли Дунава, турците у село запрегнали колите, натоварили децо имали и започнали да бегат на юг, щото Московеца немало да им прости робията. По туй време търнавчани били 20-30 къщи. Тогиа, откак избегали турците, откъде Балкана, от Драшан, Кален и други села, надошли пришълци и заели турските къщи. Който преспел на окъсан, мръсен, вонящ. Децата писват, бягат да се скрият. А Пена - само за миг се стъпква и се хвърля към него с радостен вик: "Миньо, две години от тебе никаква вест. Няма да се върне, думат ми. Ама аз си знаех, че ша се върнеш, сърцето ми го казваше."

Да ти кажа, дъще, че много съм патил. Пет войни съм прекарал. За първата бях дете, за последната, Отчествената - стар човек. Ама и трите, дето съм воювал седем години,

Цеко Божурски



стигат. Младините си осетавих в окопите. На всички фронтове съм бил - на Одрин, на Дойранското езеро, до Мидия - Енос съм стигал. По чудо едва оцелех от холерата. Два ордена за храброст имам. В Балканската спасих ротния командир и изнесох картечницата. Ама ти казвам, щонарод изгина, млад народ! И да знаеше що гине, а то, кажат ти - тука стреляй, ама срещу кой, и що ти е направил, не знайш. Като и оня луд Хитлер. Я вече бях стар за фронта, ала четех стар за фронта, ала четех всички вестници, и радио слушах. Казвах на моите акрание: "Немецът ще си счули главата. Русията е голема, Русията никои не може да я пребори".

На своя 100-ен рожден ден през пролетта на 1985 г. баба **Пага Мукова** от Оселна бе обградена от стотина потомци и роднини. А тя, запознала нещичко от предината си пъргавина, ги прегръщаше, целуваща и повтаряше: "Отите си праили труд, мале. Сичко е минало веке. И живота мина, само пепел останана от него".

Първата ѝ среща с войната е още като дете, когато чува риданията на майка си и лоша-



Мино Тошев

та вест, че брат ѝ е убит в турската война. Години по-късно войната отнема първия ѝ съпруг, а после и втория.

"Я, мале, съм се много пъти женила. Първо за **Зарко Иванов**. От село си беше. Аресахме се и той изпрати сватове, та ме изведоа със свирки, гайди, тупани. Много дар имах, голема сватба направихме. Обичаха ме сички. Ала късмет си немах. Живяхме до новата година и **Зарко** отиде войник. Сега две години у **Видин** и там го затече турската война. Върна се болен. Не знам от какво, сичко го болеше, един месец живя и умря. Останах вдовица. Седем цела година при свекърва... После отидох по **Филия**. Той ме доведе в **Оселна**. Игвал по тия места, питал има ли вдовица, казали му за мене. И той вдовец, без деца. Така се събрахме. Добър човек беше, работи по фабриката на **Елисейна**. И неговия късмет не би дълго. Пребиха го на фронта, в Румъния. И там го погребяха, че е далеко да го докарат дотука. Що сълзи съм изплакала, самичка си знам... С трети мъж, **Йордан**, най-много съм живяла. Беше вдовец, ареса ме, че немам деца, неговите четири да гледам. А я жагувах за деца, че от оня мъже се немах. С него родих и моята рожба, **Неделко**. Отгледах ги, сега се радвам на внучета и правнучета."

Три съдби, белязали драматичния XX век - с изстрадан и отруден делник, с белега на войната, на сиромашията и болестите, с грижите за насъщния, за дом и челяд. Покосени мъжки животни, изсъхнали от сълзи и чакане женски очи, избелели от годините черни забрадки и пораснали сираци. Мисля, че преклонението към храбростта на войниците трябва да е толкова силно и към жените и децата им, защото страданието и болката е съизмерима с тяхната.

Вечна им памет!